

‘Missiepost en veldhospitaal’

Toekomst kerk-zijn in onze samenleving

Mini-symposium 23 mei in Hoogeveen

Aanleiding

*“Onze pensionering als dienstverleners van het bisdom Groningen-Leeuwarden, respectievelijk voor Kerkopbouw (Johan) en Pers & Communicatie (Lammert), is met steun van onze bisdomstaf de aanleiding voor dit mini-symposium. Een bezinning op de toekomst van de kerk met vier gastsprekers uit onze werkgebieden: TV-presentator **Leo Fijen** en perschef **Matheu Bemelmans**; godsdienstsociologen **Hans Jonker** en **Klaas de Jonge**.*

‘Missionaire kerk’ en maatschappelijke presentie als ‘veldhospitaal’ circuleren als termen voor een kleiner wordende katholieke kerk in een seculiere en multireligieuze wereld. Maar het zijn ook kerkelijke jargontermen. Hoe zien wij de actualiteit van kerk en samenleving? Welke vragen leggen we voor aan gastsprekers die op ons werkveld actief zijn? Daarover onderstaande toelichting.

Op 23 mei tonen we ook een korte film/AV-presentatie over 40 jaar dienstverlening aan het bisdom als fotograaf-vormgever en redacteur. Een persoonlijke terugblik van collega Marlies Bosch die ook afscheid neemt: als freelance dienstverlener voor vier opeenvolgende bisschoppen.”

Johan Klaassen en Lammert de Hoop

Toelichting: onze missie vandaag

Mosterdzaadje

De katholieke kerk krimpt, en niet alleen deze kerk. Geloof telt niet meer mee in de samenleving, denkt menig kerkganger. Vertrouwdheid met Bijbel en Evangelie, kennis van sacramenten en kerkelijke liturgie verschromelen immers. Verdwijnen we niet uit beeld? De kerk op dood spoor? Toch leeft wereldwijd de katholieke kerk c.q. het christelijk geloof volop, soms tegen de verdrukking in. Wel verweven met de verscheidenheid van landen en culturen door mensen gecreëerd. De mens naar Gods beeld geschapen leidt niet tot uniformiteit maar diversiteit. Christelijk-sociale waarden door apostelen en missionarissen uitgedragen, voedden in ons werelddeel de formulering van universele mensenrechten, erkenning van vrijheid en gelijkwaardigheid van het individu, de plicht en noodzaak van collectieve sociale verantwoordelijkheid. Kan ook een kleine kerk blijven kiemen als vruchtbaar mosterdzaad in de wereld?

Hartstochten

Elke missionaris, vroeger en nu, begint als ‘vreemde’ in zijn omgeving. Zichzelf en het geloof verstaanbaar maken vraagt een ‘synodale weg’-mentaliteit: eerst luisteren en leren, voor je

effectief kan overtuigen, samen vieren en catechese geven. Het is de grondhouding die paus Franciscus bepleit voor de kerk vandaag: luister naar wat leeft onder de mensen, voer respectvol en gelijkwaardig de dialoog, overweeg dan keuzes en waarden ingegeven door de Heilige Geest. Preek niet alleen herderlijk voor eigen parochie, maar zoek ook buiten in de wildernis naar schapen. En ook: dien niet alleen de elite van rijken en machthebbers, maar kies voor vreemdelingen, armen, achtergestelden en zieken als '*...de geringsten onder mijn broeders, wat gij voor hen gedaan hebt, hebt gij voor Mij gedaan.*' (Matthëus 25:40). Doe als kerk aan '*communicatio, participatio, missio*' in de wereld zegt paus Franciscus.

Maar laten we niet blind zijn voor de realiteit van kerk en samenleving, vroeger en nu. Blanke Europese handelswinst en militaire veroveringszucht kreeg lang ideologische rechtvaardiging van christelijke missie. Vergezeld van inhumane slavernij en racisme, vernietiging van inheemse cultuur en religieuze gebruiken, en anti-semitisme jegens Joodse medeburgers als gelovig broedervolk in Europa en Rusland. Al kwam uit de christelijke kring ook kritiek en weerstand tegen inhumane ontsporingen. Goed en kwaad zit in de mens, zoals het hart twee boezems kent, zegt de Joodse Talmoed. Mensen zijn vrij EN verantwoordelijk om te kiezen welke hartstocht ze volgen. Kerk en geloof kan wijzen op de verantwoordelijkheid voor hogere waarden in het leven door God gegeven.

Tronk van Isai

Intussen missioneert tegenwoordig de niet-europese erflater van christelijke missie in Nederland en West-Europa. Zie de toename van buitenlandse priesters in parochies en groei van migrantenkerken in steden en dorpen. Tegelijkertijd is onze leefstijl en de wereldwijde samenleving bepaald door zowel mateloze welvaart van grote groepen, als de toename van een arm-rijk kloof binnen landen en werelddelen. Arbeidsmigranten en vluchtelingen zoeken over de grens naar een veilig heenkomen en betere leefomstandigheden. Politieke en klimatologische crisissen gaan samen met een groeiende armoedekloof, zoals de paus in 2015 uittekende in zijn encycliek *Laudato Sí*: als waarschuwing en oproep van de kerk aan de mensheid tot 'ecologische bekering'. Een actuele oproep die ook buiten de kerk aandacht trok, bevestigd door weersextremen, klimaatverandering en oplopende migratiediscussie.

Groeien er nieuwe loten aan deze (katholieke) Europese stam als '*oude tronk van Isai*'? (Jesaja 11:1). Dan liefst wel zonder nieuwe inhumane ontsporingen. Hedendaagse missie vraagt (her)ontdekking van Godsbegrip en Evangelie als bron van tolerant samenleven en heil voor de mensen. Hoe tonen we dat als RK-kerkgemeenschap? Met andere mensen van goede wil?

Aanwezig zijn

In eigen 'bubbles' op internet en sociale media mijden mensen makkelijk feiten en genuanceerde werkelijkheid. Zich koesterend in hun waarheidsgeloof en zwart-wit denken, daarin bevestigd door talloze gelijkgestemden. Tegelijkertijd de gevaren ontkennend van doorgeschooten welvaart en verschraling van natuur en milieu die de aarde als '*ons gemeenschappelijk huis*' (*Laudato Sí*) ondermijnt. Daarbij onder invloed van onheilsprofeeten alle kwaad projecterend op de ander en niet op zichzelf. Of liever kiezend voor het korte termijn succes van materieel genot en profijt van investeringswinsten.

Staan we in een veranderende wereld waar '*de velden wit zijn, rijp om te oogsten*', zoals Jezus het zag - rondtrekkend in zijn 'transitietijd'? (Johannes 4:35). Toen de tijd van een verdeelde Joodse samenleving onder Romeinse wereldheerschappij. Waar traditioneel

priestergezag collaboreerde met de bezetter naast militant anti-romeins verzet door joodse Zeloten. Waar orthodoxe wetsregels en tempelrituelen bestonden naast nieuwe messiaanse toewijding in woestijnrotten. In een maatschappij waar zelfvoldane rijken en geschoolde gelovigen neerkeken op afhankelijke armen, gestigmatiseerde zondaars en niet-joodse buitenstaanders. Is het zoveel anders dan nu?

Jezus trok rond met oog voor de kwetsbare mens en gelovige, aanwezig in elke bevolkingsgroep. Was trouw aan vissers en de eeuwige God, bezielde door het toekomstperspectief van een 'rijk Gods' dat onder ons is in dit leven, ook vóór de dood. Een hoopgevende visie, toen en nu. Voor onszelf en voor volgende generaties: de kinderen die ons als 'godsgeschenk' zijn toevertrouwd en rekenen op veilige toekomst en geluk.

Missiepost/veldhospitaal

Zo bezien is elke lokale kerk *missiepost* en *veldhospitaal* in de wereld, in navolging van Jezus. Door presentie in herkenbare getuigenis met kerkelijke viering en actie, doorklinkend in maatschappelijke zorg en verantwoordelijkheid in elk gezin en in alle beroepsgroepen. Geïnspireerd door een gastvrije geloofsgemeenschap voor iedereen. Immers, *'waar twee of drie in Mijn naam bijeen zijn, ben Ik in hun midden'* (Matthëus 18: 20). Geen besloten 'heilige restkerk' – onbekend en onbemind bij burens en medebewoners - maar begiftigd door een Pinkstergeest met oog voor God 'verscholen in ieder mens', zoals H. Titus Brandsma ons voorhield. Mensen verlangend naar zingeving en troost, aangetrokken door gewijde stilte en een luisterend oor, open voor het mysterie van ons leven en voortbestaan. Gedreven door liefde en trouw als bron van 'het goede leven' voor onszelf en de ander. Een christelijke geest die ook pater Titus bezielde en op 15 mei 2022 aanleiding was voor paus Franciscus om hem heilig te verklaren. Een eigentijdse Fries en Karmeliet als tweede heilige verbonden met het noorden, naast de middeleeuwse missionaris en patroonheilige Bonifatius. Ook hedendaagse mensen zijn gevoelig voor kerkgebouwen waar de Godslamp brandt. Als bewijs dat brood en wijn hier nog gedeeld wordt. Waar elke zoekende gelovige en bezoeker voor persoonlijke intenties geloofwaardig een kaars kan aansteken.

Hoe is de katholieke kerk fysiek en geestelijk present? Als 'missiepost' en 'veldhospitaal' in deze wereld?

Vragen aan de gastsprekers

'Missiepost' en geloofscommunicatie

Hoe spreken we zoekende gelovigen aan, binnen en buiten de kerkgemeenschap? Via welk persoonlijk contact en welke media?

'Veldhospitaal' en kerkopbouw

Wat kenmerkt een vitale katholieke geloofsgemeenschap in de samenleving, op bisdom- en plaatselijk niveau?

Mini-symposium 'Missiepost en Veldhospitaal'

De toekomst van de RK kerk in de samenleving gezien vanuit communicatie en kerkopbouw.

Met een terugblik op 40 jaar bisdom Groningen-Leeuwarden

Programma

- 13.30 Inloop
14.00 Opening door de dagvoorzitter, vicaris **Arjen Bultsma**

Missiepost

- 14.05 **Leo Fijen**, KRO-NCRV TV-presentator en directeur uitgeverij Adveniat
Co-referent: **Matheu Bemelmans**, perschef van bisdom Roermond en het Huis van de Pelgrim
- 15.00 Film **Marlies Bosch**: terugblik op 40 jaar bisdom GL

Veldhospitaal

- 15.15 **Dr. Hans Jonker**, godsdienstsocioloog/Parochiemonitor ontwikkelaar
Co-referent: **drs. Klaas de Jonge**, godsdienstsocioloog/
Parochiemonitor onderzoeker en maatschappelijk dienstverlener PKN
- 16.00 Toespraak **bisschop Ron van den Hout**
- 16.15 Receptie

Aanmelding s.v.p. tot 20 mei a.s. via mw. Lisette Winter, Bisdom Groningen-Leeuwarden. Contact: T 050 – 406 5888 of: E l.winter@bisdomgl.nl

Locatie: Parochiecentrum, Blankenslaan Oost 2a, Hoogeveen